

**Sogn og Fjordane fylkeskommune,
Askedalen 2,
6863 Leikanger**

**Sogn Villaksråd,
Bjørn Vike,
5745 Aurland**

Dato: 25.01.2014

Luseregistrering i den Nasjonale Laksefjorden i Sogn vinter, vår og høst 2014

Søknad til Sogn og Fjordane fylkeskommune om kr 50000,- i tilskudd til lakselusovervåkning. Gjennomført prosjekt i 2013 har konstantert at det på en andel av sjøørreten forekom betydelig luseforekomster utefor den perioden som den nasjonale registreringen pågår. Med lus i tillegg til lav vanntemperatur, sårskader/infeksjoner og mager fisk så indikerer dette at fisken kan ta skader. Prosjektet fra 2013 bør gå over flere år, for å observere svingninger i luseforekomst, infeksjoner/sårskader over tid. Registrere om lusesituasjonen svinger takt i med produksjonssyklus i akvakulturnæringen. Bedre kunnskapsgrunnlaget som må legges til grunn for tildeling eller utvidelse av akvakulturanlegg.

Bakgrunn og prosjektbeskrivelse.

Sogn Villaksråd ble stiftet mars 2011. Sogn Villaksråd er en sammenslutning av grunn-elveeierlag, jakt og fiskerforeninger, og har som formål å arbeide for å sikre bærekraftig forvaltning av lokale villaks- og sjøørrestammer både i elv og fjordområder.

Lusesituasjonen i den ytre del av Sognefjorden er i perioder dramatisk negativ for sjøørreten. Dette fremgår av Havforskningsinstituttets luseregistreringer i sommerhalvåret 2011 og 2012, uke 26. Havforskningsinstituttet har ikke gjennomført luseregistreringer i høst - og vinterhalvåret.

For 2011 og 2012 ble det ved fiske i januar/februar observert at det forekom svært store luseforekomster med over 100 lus pr sjøørret i den ytre del av den Nasjonale Laksefjorden (Kvamsøy, Arnafjorden). Mye av sjøørreten oppholder seg som kjent i Sognefjorden store deler av året. Den Nasjonale Laksefjorden midt evalueres i 2012 og skal sluttevalueres i 2017. Kunnskapsgrunnlaget for denne evalueringen er mangelfull og kriterier for vurderingene synes også lite presist avklart.

Med bakgrunn i ovennevnte har Sogn Villaksråd i samarbeide med fagansvarlig UNI MILJØ gjennomført luseregistrering med storruser i perioden fra januar og ut juni 2013. Leverandør og produsent av storruse har vært Jon Løyland. Løyland har også vært behjelpelig med førstegangsutsetting av ruse. Prosjektet er finansiert ved tilskudd og dugnadsinnsats fra Sogn Villaksråd, tilskudd fra Redd Villaksen, Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen i Sogn og

Fjordane, Årdal kommune, Luster kommune og Lærdal elveigarlag. Uten disse tilskuddene og en betydelig dugnadsinnsats ville det ikke vært mulig å gjennomføre prosjektet.

Det er med dette prosjektet blitt konstatert at det på en andel av sjøørreten forekommer betydelige luseforekomster utenfor den perioden som den nasjonale registreringen foregår. Det er i 2013 logget 347 sjøørretter. I januar og februar var 60 % av fisken mager ca 10 % hadde infeksjoner/sårskader, 86 % hadde bevegelig lus max. 26 snitt ca 7 lus. Tellingen er foretatt fra åpen båt, bevegelig lus sitter løst og faller lett av. Det antallet som er logget må således regnes som et minimumstall. Med lav sjøtemperatur i januar og februar og i tillegg lus, infeksjoner/sårskader og mager fisk, så indikerer dette at sjøørreten kan ta skade med fare for bestandsreduksjon. Situasjonen forbedret seg utover i mars og april med fetere fisk, mindre lus og mindre infeksjoner/sårskader. Sluttrapport for 2013 utarbeides av UNI MILJØ. Foreløpig rapport er utarbeidet av Sogn Villaksråd.

Videre arbeide vinter, vår og høst 2014

Prosjektet bør gå over flere år. Det første året som nå er gjennomført, var hovedhensikten å bekrefte at det også forekommer betydelige luseforekomster på en andel av sjøørreten utenfor den perioden som den nasjonale registreringen foregår, dette er så langt bekreftet. Den foreslåtte registreringen i 2014 er viktig for å observere svingninger i luseforekomst og infeksjonsnivå/sårskader over tid. Det er også viktig å observere om lusesituasjonen svinger noe i takt med produksjonssyklus i forhold til akvakulturnæringen.

Hensikten med prosjektet.

Kartlegging av lusesituasjonen/infeksjonsnivå og helsetilstanden på sjøørreten som befinner seg i den Nasjonale Laksefjorden, og fremskaffe best mulig kunnskapsgrunnlag for sluttevaluering av den Nasjonale Laksefjorden i 2017. Bedre kunnskapsgrunnlaget som må legges til grunn før tillatelse av tildelese eller utvidelse av akvakulturanlegg.

Overordnet mål for prosjektet.

Finne frem til og foreslå tiltak som bedrer leveforholdene for sjøørreten i den Nasjonale Laksefjorden i Sogn og derigjennom øke fiskeoppgangen i elvene, og sikre en bærekraftig utvikling

Kort om plan for gjennomføring av prosjektet, vinter, vår og høst 2014

Prosjektet startes januar 2014 og avsluttes høsten 2014. Sjøørret fanges via flytende storruser med ledegarn. Sogn Villaksråd bidrar i tillegg til finansiering også med mannskap ved utsetting, opptaking og røkting av ruse. Det tas sikte på å ha to ruser i drift for 2014. Rusene lokaliseres henholdsvis til Kvamsøy i Balestrand kommune, til Kyrkjebøvika/Krokasanden i Høyanger kommune, og Liktvor i Vik kommune. Lokalansvarlige setter rusene ut, røkter, registrerer fisk og tar opp rusene. Det tas sikte på at rusene er i sjøen en uke pr. måned med unntak av midtsommer og tidlig høst. Rusene settes ut fortrinnsvis når det observeres mye sjøørret i området.

Det er viktig at rusebruken ikke kommer i konflikt med lokale interesser og at lokalbefolkningen er kjent med prosjektet. Lokalansvarlige avklarer dette. Rusen kan åpnes og stenges ved ruseinngang

eller tas opp om dette skulle være nødvendig. Inngangene til rusen kan også gjøres mindre med netting/ståltråd. Hensikten med rusen er å fange lusebefengt sjøørret og ikke noe annet. Rusen må derfor ikke bli stående åpen på tidspunkt når en kan risikere inngang av uønskede arter (ender, kobbe, oter etc.) Etter utsetting starter registreringen av fisk i rusen, det bør tas sikte på daglig uttak og registrering. Sjøørreten tas ut av rusen med hov og over i hvite vannbaljer hvor man registrerer lengde, kondisjon og tilstedeværelse av lus. Bevegelig lus faller lett av og kan derfor ikke bli registrert dersom en ikke er spesielt forsiktig. Det er viktig å skille mellom fastsittende lus (små varte prikker) og bevegelig lus (lus med tråder) Ved telling er det en fordel å bruke hodelykt med godt lys og lupe. Data føres inn i egen loggbok, bifangst skal også loggføres (se eget skjema) Fisken settes tilbake i sjøen. Dersom det registreres urovekkende økning i antall lus eller at det plutselig er mye lus på sjøørreten kontaktes UNI MILJØ, det tas da en avgjørelse om man skal ta et representativt uttak av sjøørreten (n = 20-30) for å gjøre en analyse av fisken i laboratoriet. Fisken legges da i spesielle plastposer, merkes og legges i frys. Registreringen skal utføres tilsvarende og sammenlignbart med det som Havforskningsinstituttet har i sine rapporter. Sluttrapport utarbeides av UNI MILJØ januar 2015. Det er budsjettert med 2 feltregistreringer/uttak av fisk i samarbeide med UNI MILJØ. Det er lagt opp til at storrusene er i drift en uke pr. måned i ca. 8 måneder. Månedlig tidspunkt for utsetting avgjøres lokalt etter vurdering av værforholdene. Salt og temperaturmåler må ligge ute i hele registreringsperioden.

Tillatelse for opptak av fisk klareres med fylkesmannen av fagansvarlig UNI MILJØ. Ansvarlig for Sogn Villaksråd Bjarne Meel orienterer og avklarer ruseplassering og tidspunkt med SNO (statens naturoppsyn) og politiet. Alt er avklart for 2014.

Kostnadsoversikt/tilbud

Kjøp av storruse benyttet av Sogn Villaksråd i 2013	kr. 18750,- inkl. mva
Leie av ruse for 2014	kr. 31250,- inkl. mva
Transport av leid ruse fra leverandør til Kyrkjebø (Arve Frivik)	kr. 4000,- inkl. mva
Vedlikehold av ruser	kr. 6250,- inkl. mva
Analysen av fisk og lakselus UNI MILJØ	kr. 37500,- inkl. mva
Feltarbeid inntil 2 uttak per år a kr. 10500,- UNI MILJØ	kr. 26250,- inkl. mva
Antall uttak avhenger av observasjoner i felt.	
Reise, UNI MILJØ	kr. 20000,- inkl. mva
Opparbeidelse av data UNI MILJØ	kr. 15750,- inkl. mva
Rapportering UNI MILJØ	kr. 20000,- inkl. mva
Leie av saltlogger med temperaturmåler 2 stk UNI MILJØ	kr. 10000,- inkl. mva
Opplæring i luseregistrering UNI MILJØ	kr. 10000,- inkl. mva
Driftsutgifter kr 3000,- pr uke pr ruse.(utsetting, røkting, registrering, opptak)	
To ruser en uke i januar, februar, mars, april, henholdsvis i Kyrkjebø og i Kvamsøy. En ruse en uke i april, juni, oktober og november Liktvor Vik	
Totalt for 12 uker	kr. 45000,- inkl. mva
Sum totalt	kr.244750,- inkl. mva

Det søkes om fritak for merverdiavgift.

Ansvarlige

Lokalt: Olav Giskeødegaarden, Kvamsøy 34, 6899 Balestrand Tlf. 90078881 ogiskeo@gmail.com

Arve Frivik, 6995 Kyrkjebø, Høyanger Tlf. 90994443

Morten Jacobsen, Vetleøyri 6893, Vik i Sogn Tlf. 90108631 morten@vik-jfl.no

For styret i Sogn Villaksråd: Bjarne Meel, Tanumveien 126, 1341 Slepden Tlf. 97689802

bmeel@broadpark.no

Fagansvarlig: UNI MILJØ Bjørn Barlaup, Tlf. 99205951 Bjorn.Barlaup@uni.no

Knut Wiik Vollset, Tlf. 92235335 Knut.Vollset@uni.no

Ruseleveranse: Jon Løyland, Tlf. 90625194 j-loeyl@online.no

Kort plan for markedsføring av prosjektets resultater.

Sluttrapport med kommentarer oversendes bidragsyttere og relevante myndigheter, for øvrig etter drøftelser med fagansvarlig UNI MILJØ.

For Sogn Villaksråd

Bjørn Vike, leder

Bjarne Meel, styremedlem

Vedlegg: Rapporter fra lakselusregistrering 2013

Brevet er elektronisk godgjent.